

[Landbrugsministeren.]

faa den indført, er jeg villig til at forhandle derom.

Det ærede Medlem spurgte, om der var Mulighed for, at man kunde faa Renten sat ned under de 4 pCt., som er foreslaaet, idet han sagde, at det vilde være i Traad med den Bevægelse, der er her i Rigsdagen for at faa Renten paa Laanemarkedet sat ned. Jeg skal dertil sige, at det forekommer mig, at en Rente paa 4 pCt. til Udlaan til disse Formaal her vil svare nøjagtig til den Indlaansrente, som man tilstræber her ved Lovgivningen, og jeg har den Opfattelse, at det vil være rigtigt, at man her tager saa meget i Rente, at det ikke kan siges, at der i nærværende Lovforslag ligger noget Tilskud paa dette Omraade. Skal der gives et Tilskud, saa bør det være et aabent og ærligt Tilskud, som enhver kan se. En Rente, som faktisk er et fordækt Tilskud, synes jeg ikke om, og det er derfor, jeg har foreslaaet, at det skal være 4 pCt., idet jeg vil tro, at det svarer saa nogenlunde til det, som man fra Rigsdagens Side mener, Renten kommer til at være i den kommende Tid.

Angaaende det ærede Medlems Betænkeligheder ved § 4 — og det gælder for øvrigt ogsaa det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødts Omtale —, idet han sagde, at man skulde være noget forsigtig her med Udlaan til disse Frugtplantninger, skal jeg sige, at jeg mener ogsaa, at man skal være noget forsigtig her, for det første, fordi det er et nyt Omraade, som man ikke har været inde paa før, og hvor man derfor ikke har Erfaringer at bygge paa, saadan at man har fast Bund under Fødderne, men dernæst ogsaa, fordi det vil være noget svært at faa Sikkerhed for de Laan, saadan at man kan sige, at der er ingen Risiko for Staten ved det, her er Tale om. Men paa den anden Side tror jeg ogsaa, at vi her er inde paa et Omraade, hvor man fra alle Sider — det er ogsaa erkendt af de to ærede Ordførere — mener, at man bør tilstræbe en Udvikling, og det, der sker ved § 4, er jo, at man gør et Forsøg paa at støtte Andelstankens Udvidelse til dette Omraade.

Det har vist sig i Landbruget, at Andelsbevægelsen har haft uhyre stor Betydning for Landbrugets Økonomi, men hidtil har det været svært at faa Andels-

bevægelsen overført paa Gartnerier og Havebrug. Der er noget, der tyder paa, at man i de sidste Aar er kommet ind i Bevægelsen, at man er ved at se Fordelen ved i mange Tilfælde at udnytte det Samarbejde, der kan ske gennem Andelsbevægelsen. Det, der sker ved Forslaget her, er, at man støtter denne Bevægelses Fremgang indenfor dette Omraade; og her maa man naturligvis regne med, at da det er noget nyt, kan det ikke ske, uden at der er en vis Risiko.

Jeg er altsaa enig med de ærede Medlemmer i, at man maa være noget forsigtig, men jeg forstaar ogsaa, at man fra den Side trods Henstillingerne om Forsigtighed alligevel vil være med til dette Skridt, idet man erkender, at det vil være af stor Betydning at faa gjort disse Forsøg.

Det ærede Medlem omtalte § 9 og udtalte angaaende den Støtte, der her kan gives til Anlæg af Frugtplantninger, som enkelte Mænd søger gennemført, at her kunde han tænke sig, at det blev noget, som man navnlig vilde lægge Vægt paa for at støtte de saakaldte indeklemte Husmandsbrug. Ved det Ord „indeklemte Husmand“ forstaar man jo her i Landet det, man kan vel nok rundt regne, halvt Hundrede Tusinde Husmænd, som har saa lidt Jord, at de ikke kan klare sig paa denne Jord ved at drive et almindeligt Landbrug. Naar det har været svært i de senere Aar for disse Husmænd at klare sig, er det, dels fordi de har for lidt Jord til at ernære sig paa, og dels fordi det Aar for Aar bliver vanskeligere og vanskeligere at faa Arbejde udenfor Bruget; men saa er der jo i den allersidste Tid kommet den tredie Vanskelighed til for disse Mennesker, at Udviklingen indenfor Landbruget gaar i Retning af, at vi maa indskrænke Produktionen, og dette vil i høj Grad netop komme til at ramme de Husmænd, der her er Tale om. Jeg er derfor fuldt ud enig med det ærede Medlem i, at det vil være i høj Grad ønskeligt, om man netop kunde anvende denne Paragraf og Støtten gennem denne Paragraf til at hjælpe de Husmænd, som er ude for disse uhyre store Vanskeligheder.

Det ærede Medlem nævnte dernæst angaaende Tilsynet, som er overladt til Husmandsbrugskommissionerne, at man skulde være noget varsom med at gøre